

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
DEPARTAMENT WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Warszawa, 25 listopada 2020 r.

DWST-WSST.356.1169.2.2020.UB

Sz. P.
Marek Gromadzki
Przewodniczący Rady
Powiatu Łosickiego

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z uchwałą Rady Powiatu Łosickiego nr XXIX/151/2020, z dnia 29 września br., w sprawie finansowania oświaty, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Zgodnie z przepisami art. 10 ustawy Prawo oświatowe, organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy w szczególności zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wykonywanie remontów obiektów szkolnych i zadań inwestycyjnych w tym zakresie.

Zadania oświatowe związane z prowadzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego szkół i placówek oświatowych finansowane są z dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W myśl art. 167 ust. 2 Konstytucji RP dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencje ogólne (w tym oświatowa) i dotacje celowe z budżetu państwa. Oznacza to, iż część oświatowa subwencji ogólnej jest jedynie jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W obowiązującym systemie prawnym nie ma przepisu, z którego wynikałoby, iż budżet państwa gwarantuje w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środki na pokrycie wszystkich wydatków na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego.

W ustawie budżetowej na rok 2020 część oświatowa subwencji ogólnej została określona w kwocie 49.836 mln złotych. W trakcie roku budżetowego kwota ta uległa zwiększeniu o 50 mln zł, z przeznaczeniem na zwiększenie środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej. Łączna kwota części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2020 wynosi 49.886 mln zł i jest to kwota wyższa w relacji do roku 2019 o 2.978 mln złotych (o 6,35%).

Pragnę zauważyć, że według projektu ustawy budżetowej na rok 2020 z dnia 23 września 2019 r., kwota subwencji oświatowej na 2020 r. miała wynieść 49.736 mln zł. W trakcie prac parlamentarnych nad ustawą budżetową na rok 2020 – została ona dodatkowo zwiększona o 100 mln zł.

Nakłady na oświatę z budżetu państwa systematycznie rosną. W latach 2015-2020 subwencja oświatowa wzrosła o ok. 9,5 mld zł, tj. o 23,6%.

Określona w projekcie ustawy budżetowej na rok 2021 kwota części oświatowej subwencji ogólnej wynosi 52.042 mln zł, co stanowi wzrost w relacji do roku 2020 o kwotę 2.156 mln zł, tj. o 4,3%.

Jak już wspomniano, subwencja oświatowa nie jest jedynym źródłem finansowania zadań oświatowych. Samorządom przyznano także inne źródła dochodów niż subwencje i dotacje z budżetu państwa, tj. m. in. udziały w PIT i CIT.

Sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, według sprawozdań finansowych za lata poprzednie, przedstawiała się korzystnie. Dochody ogółem samorządów wzrosły w 2019 r. o 26,7 mld zł, tj. o 10,6% względem roku poprzedniego. Ponadto zaobserwowano korzystną dynamikę w dochodach własnych JST – dochody własne wzrosły w skali kraju o 11,7 mld zł, tj. o 9,5% (124 mld zł w 2018 r. – 135,8 mld zł w 2019 r.), w tym dochody z tytułu:

- PIT: 56,1 mld zł wzrost o 5,2 mld zł, tj. o 10,3%,
- CIT: 10,9 mld zł wzrost o 1,2 mld zł, tj. o 12,4%.

Dochody ogółem powiatu łosickiego wzrosły w roku 2019 w relacji do roku 2016 o ponad 7,1 mln zł (21,70%), w tym:

- udział w podatku dochodowym od osób fizycznych w 2019 r. to kwota: 5.065.198 zł, w 2016 r.: 3.561.762 zł, co stanowi wzrost o 42,21% (ponad 1,5 mln. zł),

Obecnie, mimo trudnej sytuacji, samorzady nie mają do czynienia z drastycznym spadkiem dochodów. Dochody ogółem JST po trzech kwartałach 2020 r. wzrosły o 10,5% w stosunku do analogicznego okresu 2019 r. Dochody własne JST w tym samym układzie wzrosły o 5,4%.

Zarówno Rząd RP jak i Ministerstwo Edukacji Narodowej, monitoruje sytuację na bieżąco i pozostaje w dialogu z samorządowcami. Naliczona subwencja oświatowa na szkoły i placówki oświatowe w roku 2020 wypłacana jest niezależnie od sytuacji związanej z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID -19. Subwencja oświatowa jest w tym trudnym okresie stanu epidemii stabilnym źródłem dochodów podtrzymującym płynność finansową samorządów.

Mając na uwadze sytuację wystąpienia nieplanowanych wydatków w związku ze zwalczaniem skutków COVID-19, Rząd stopniowo wprowadza kolejne mechanizmy wspierające finansowo jednostki samorządu terytorialnego, m.in. Fundusz Inwestycji Samorządowych. Środki pozyskane w ramach tego Funduszu (łącznie w wysokości 12 mld złotych), wyodrębnionego z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, samorządy mogą wykorzystać na niezbędne inwestycje.

Rząd podjął również decyzję o zwiększeniu Funduszu Dróg Samorządowych na rok 2020 o dodatkowe 3,8 mld złotych, co będzie miało korzystny wpływ sytuację finansową jednostek samorządu terytorialnego.

Dodatkowe środki, o które jednostki samorządu terytorialnego mogą się ubiegać m.in. w celu realizacji zadań inwestycyjnych (w tym oświatowych), zaplanowane są w rezerwach budżetu państwa – ogólnej i celowej.

Ostateczna kwota części oświatowej subwencji ogólnej dla powiatu łosickiego na rok 2020 została określona w wysokości 16.193.001 zł i jest wyższa od kwoty naliczonej na rok 2019 (15.646.152 zł) o 546.849 zł, tj. o 3,50 %.

Ostateczna kwota części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019 dla powiatu łosickiego (15.646.152 zł) była wyższa od kwoty naliczonej algorytmicznie na rok 2018 (13.960.692 zł) o 1.685.460 zł, tj. o 12,07 %. W ww. kwocie subwencji na rok 2019 uwzględniona jest dodatkowa kwota w łącznej wysokości 273.764 zł na podwyżki wynagrodzeń nauczycieli od września 2019 r. o 9,6%.

Wstępna kwota części oświatowej subwencji ogólnej dla powiatu łosickiego na rok 2021 została określona w wysokości 16.416.325 zł i jest wyższa od kwoty naliczonej na rok 2020 (16.193.001 zł) o 223.324 zł, tj. o 1,38 %, przy jednoczesnym spadku liczby uczniów rzeczywistych o 2,23 % oraz spadku liczby uczniów przeliczeniowych o 1,81 %.

Podział części oświatowej subwencji ogólnej dokonywany jest z uwzględnieniem m.in. finansowania wydatków bieżących (w tym wynagrodzeń pracowników wraz z pochodnymi) szkół i placówek,

prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Podział kwoty subwencji oświatowej w jednostce samorządu terytorialnego na poszczególne szkoły i placówki, w tym na konkretne zadania, dokonywany jest według zasad wypracowanych przez tę jednostkę z uwzględnieniem ponoszonych kosztów funkcjonowania szkół i placówek realizujących zadania wynikające z przepisów prawa oświatowego.

Minister Edukacji Narodowej, planując kwotę subwencji oświatowej na dany rok budżetowy nie może pominąć przepisów art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2020r. poz. 23) określających sposób ustalania kwoty subwencji oświatowej. Podczas kalkulacji kwoty subwencji oświatowej na dany rok muszą być zatem uwzględniane wzrosty zakresu zadań oświatowych, nowe zadania oświatowe jak również spadki zakresu tych zadań. Najważniejsze nowe zadania oświatowe oraz zmiany z zakresu zadań oświatowych, które zostały uwzględnione przy kalkulacji kwoty subwencji na 2020 r. to:

- skutek kosztów wynagrodzeń osobowych z pochodnymi (w tym podwyżki o 6% od 1 września 2020 roku oraz skutek przechodzący podwyżki z poprzedniego roku) oraz koszt doskonalenia zawodowego, dodatku wiejskiego i ZFŚS,
- sfinansowanie skutków finansowych zmian liczby etatów nauczycieli oraz awansu zawodowego,
- sfinansowanie wzrostu dotacji dla szkół nie samorządowych spowodowany wzrostem finansowego standardu A,
- wzrost podstawy do odpisu na ZFŚS o 1,3%,
- przesunięcie do budżetów resortów środków w związku z przejęciem szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego zakwalifikowania urlopu dla poratowania zdrowia dla nauczycieli, jako niezdolności do pracy i opłacanie go ze środków budżetu państwa (ZUS), uprzejmie informuję.

Urlop dla poratowania zdrowia jest uprawnieniem nauczycieli wynikającym z przepisu art. 73 ustawy – Karta Nauczyciela stanowiącej pragmatykę zawodową nauczycieli.

Należy stwierdzić, że urlop dla poratowania zdrowia jest odmianą urlopu pracowniczego, przyznanym nauczycielom obok pozostałych uprawnień urlopowych, który najbardziej w swej konstrukcji i celu zbliżony jest do urlopu wypoczynkowego. Cele urlopu wypoczynkowego i urlopu dla poratowania zdrowia są w rzeczywistości zbieżne: regeneracja sił pracownika. Urlop ten nie jest równoznaczny ze zwolnieniem lekarskim od wykonywania pracy i mimo, że nie jest urlopem wypoczynkowym pozostaje jednak urlopem. Na temat charakteru prawnego urlopu dla

poratowania zdrowia wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt. III PZP 1.

Oprócz nauczycieli, prawo do urlopu dla poratowania zdrowia mają np. nauczyciele akademicy.

System ubezpieczeń społecznych jest systemem powszechnym, gwarantującym jednakowy zakres świadczeń przy jednakowej składce. Nauczyciele składki na ubezpieczenia społeczne opłacają w takiej samej wysokości co inni pracownicy, tak więc wprowadzenie jakichkolwiek odstępstw na rzecz jednej wybranej grupy zawodowej, nie znajduje uzasadnienia. Tym bardziej, że nie jest to jedyna grupa pracownicza, która ma prawo do skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia.

Rząd RP wyraża gotowość do rozmów nad zmianami w systemie oświaty w szerokim gronie interesariuszy, włączając jednostki samorządu terytorialnego, które są jego niezwykle istotnym elementem.

Z poważaniem

Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
Departament Współpracy z
Samorządem Terytorialnym
/ – podpisany cyfrowo/